

VÝROČNÍ OBŘADNOST

A JEJÍ MÍSTO V SOUČASNOSTI

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pro prezentaci bylo použito vyobrazení z těchto zdrojů:

Foto a fotoarchiv Ireny Novotné

Kniha Weis, K.: Český jih a Šumava v písni. Praha 1928-1941.

Kronika Katovic

Zobrazení z časopisu Český lid

Dobové pohlednice

Foto májů v Česticích – zapůjčila L. Vilánková

Při přednášce jsou použity také obrazové materiály MSP Strakonice a několika soukromých osob, které nejsou součástí této prezentace, protože byly zapůjčeny pouze pro účel přednášek.

SV. DOROTA 26. 2.

dříve 6. 2.

- patronka nevěst; odmítla pohanského místodržícího - mučena. Cestou na popraviště volala svého snoubence Pána Ježíše.

Kolemjdoucí advokát Teofil žertoval, že v něj uvěří, když mu pošle květiny. Tu se prý snesl anděl s košíčkem květin, Teofil padl na kolena a vyznal svou víru, za což byl spolu s Dorotou stát.

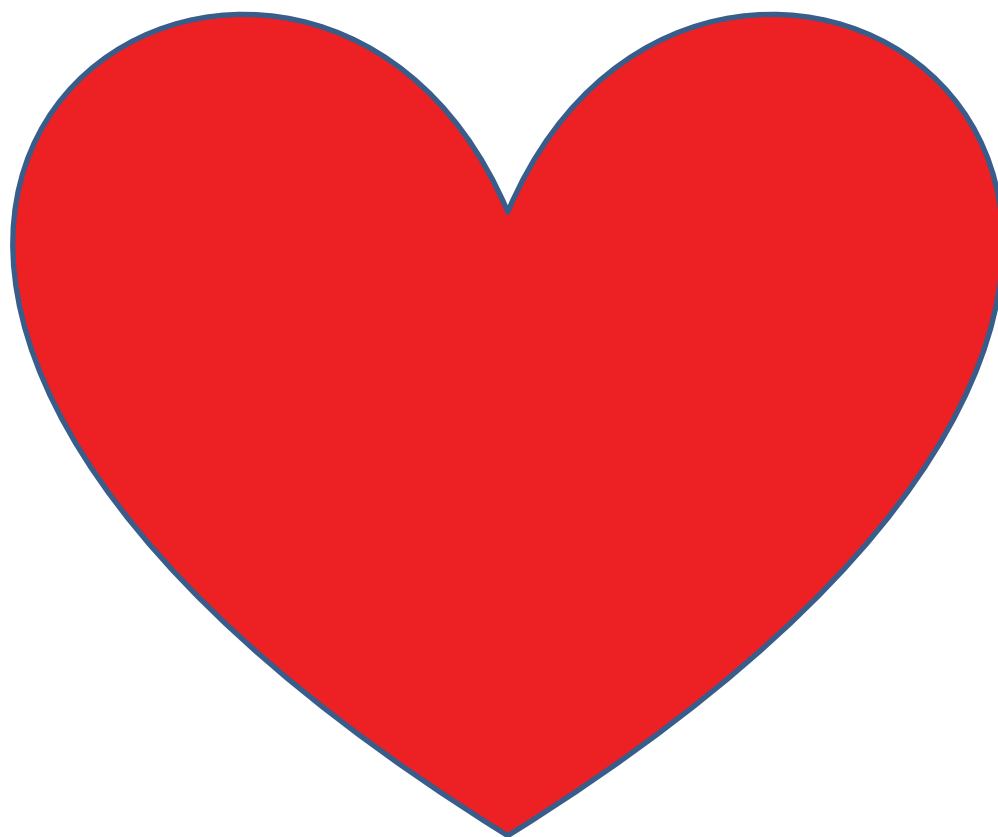

Obr. 3. Dětská hra o sv. Dorotě v Kojetíně na Moravě.

Obr. 1. Stínání Dorotky při obchůzce v Milevsku.

SV. VALENTÝN 14. 2.

MASOPUST

Masopustní neděle může být od 1. února až do 7. března

DOBA POSTNÍ

Dříve 50-70 dní, od 6. století 40 dní; motiv – Jan Křtitel na poušti

POPELEČNÍ / ŠKAREDÁ STŘEDA

Začátek půstu

Znamení pomíjivosti

Je-li na Škaredou středu pěkně, vydaří se jaré žito.

Na Škaredou středu nerada předu, ráda spim, co je dobrého,
všecko snim.“

Pytlový čtvrtek

1. POSTNÍ NEDĚLE

Invocabit – černá, pytlová, liščí, pučálka

2. POSTNÍ NEDĚLE

Reminscere – pražná
sazometná

3. POSTNÍ NEDĚLE

Oculi – kýchává, kýchavná- pobožnosti na odvrácení moru

„Jakž kdo kejchl, hned náhle umříti musel.“

„Pozdrav Tě Pán Bůh“ – zažehnání nebezpečí

Počet kýchnutí – počet let

4. POSTNÍ NEDĚLE

Laetare – družebná

Sjednávání sňatků

Družba s ženichem – domluvit se na námluvy

14. stol. - v ten den přátelské družení

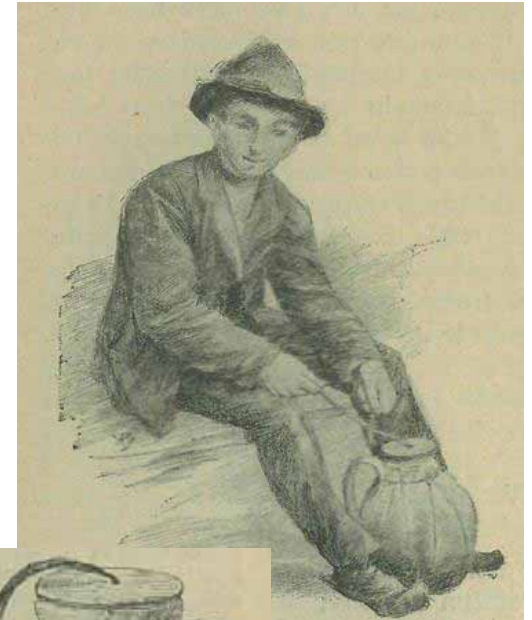
ŘEHOŘSKÁ KOLEDA

Od středověku i v Západní Evropě, od 16. stol.
Čechy

sobotáles, někdy též plat učitele od obce nebo od
vrchnosti; pozemek x hraní v kostelech či
hospodách

1867-69 školské zákony, dozor stát (okr. rady) –
místo obcí a vikářů obce – mater. péče o
zřizování a udržování škol, učitel se stal
veřejným úředníkem s vyměřeným pravidelným
platem od státu. sociální prestiž významně
vzrostla

Papež Řehoř Veliký – Kupoval mladé otroky –
dával je vyučovat

5. POSTNÍ NEDĚLE

Judica – smrtelná, smrtná, černá

Vynášení smrti

14. stol. - písemné zprávy

Smrt nesem ze vsi, nové léto do vsi, vítej léto líbezné, obilíčko zelené.

6. POSTNÍ NEDĚLE

Začíná Svatý týden

Veliký, Pašijový

Slavný vjezd do Jeruzaléma - svěcení ratolestí – klokoče, kočičky, košťata, berany

Ochrana před bleskem, x nemocem

Čichání jalovce- x ospalosti

Beránková neděle

ZELENÝ ČTVRTEK

Poslední večeře –
ustanovení eucharistie –
všechny zvony zvoní při
Gloria

Poté „odlétají do Říma“

VELKÝ PÁTEK

Dokončeno velké dílo vykoupení

- prostrace
- přísný půst
- před rozedněním mytí – zdraví, čilí, hezcí
- křížky do pole – ochrana proti krupobití, pro hojnou úrodu
- otvírá se země s poklady, poklad může vyhrábnout černá kráva
- pověst – orání na poli

Velkopáteční zvyky

- Zakázány polní práce – země by špatně by plodila, nesmělo se ani měst
- Čarodějnice – kropení stavení svěcenou vodou; před práh stáje drn či sekyra – 3x udeřit – uzamknout před zlými silami; kropení stavení svěcenou vodou.
- Kdo na Velký pátek v noci na hřbitově vykopá lidskou nohu a zakopá ji někomu pod práh, způsobí, že v tom domě krávy nedojí.
- Ve světnici se pálil jalovec, aby bylo zdrávo.
- Lidé ten den nechtěli nic půjčovat, protože by prý měli celý rok bídu.
- Kdo ten den pral prádlo, měl prý do roka stahovat kůži ze svého dobytka.
- Přikrývali doma všechny hrnečky pokličkami, aby dušičky neutekly a nikdo do roka nezemřel.
- Slepice se měly před liškou ochránit tak, že se na Velký pátek svolaly do kruhu udělaného na zemi svěcenou křídou.

BÍLÁ SOBOTA

Dříve den přísného postu - Vzkříšení až v noci

Nový oheň – připomínka vzkříšení, světlo pravdy;

Pálení jidáše – oharky; paškál; při Gloria – opět se ozvou zvony

Třesení stromů k probuzení

BOŽÍ HOD VELIKONOČNÍ

Slavnostní den – neděle po 1. jarním úplňku

Na sebe něco nového, před východem slunce – kotrmelce – proti bradavicím a neštěstí

VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ

VELIKONOČNÍ DOBA

50 dní po Božím hodu

1. týden Bílý

1. neděle – Provodní (novokřtělci naposlledy bílé roucho)

5. neděle – prosebná / křížová

LETNICE

40. den po vzkříšení – nanebevstoupení

50. den – letnice – svatodušní či zelené svátky - seslání Ducha sv. (10.5.-13.6.)

slunovrat, kosmatice

ČARODĚJNICE, MÁJE

BOŽÍ TĚLO

Neděle po letnicích je svátek Nejsvětější Trojice a čtvrtek po ní je vyhrazen slavnosti Těla a Krve Páně (Boží Tělo) – reálná přítomnost Ježíše Krista jako Boha i jako člověka v eucharistii); 1246

SVÁTEK SV. JANA (24. 6.)

slunovrat – symbol slunce, čarodějnice – ohně, byliny – moc
čarovná i léčivá
věneček z devatera květů

SVÁTEK MISTRA JANA HUSA (6. ČERVENCE)

DOŽÍNKY

Dožínky, obžínky, dožatá – sklizňová slavnost

- první zmínky již ve středověku; 18. stol. – na panstvích; kol. pol. 19. stol. – velmi rozšířená i na selských statcích po celé zemi; poté ústup; 20. stol. – společenská slavnost spíš než obřad
- Poslední snop – symbol roční úrody (uchováván)
- Závěrečná cesta z pole – slavnost (ozdobené nářadí, oděv), předání věnce, pohoštění, zábava v hostinci
- Věnec – symbol žatvy, různé druhy obilí, plné klasy, do jara uchováván, pak zrno zaseto; Obřadní uchování zrna - koloběh

„Hospodáři, my neseme vám dar, který Bůh všemohoucí dal, z úrody zemské, z rosy nebeské, z tichého deštíčka, z teplého větříčka, aby vás Bůh všemohoucí v tento rok požehnal.“

KONOPICKÁ

POUTĚ

POSVÍCENÍ

DUŠIČKY

HALLOWEEN

Halloween vznikl z předkřesťanského keltského svátku Samhain – anglosaský svátek Uctívání boha Mrtvých - Anwinna.

Lidé věřili, že této noci se zjevují duše mrtvých a tak jim svítili na cestu lucernami vyrobených z dýní. Duchové se vraceli domů, aby za pomoci svých příbuzných překročili hranici Země Mrtvých. Živí se převlékali do starých cárů a pomalovávali si obličej, aby do nich nevstoupili zlí duchové. Svátek Všech svatých (u nás 1. listopadu + dušičky)

SV. CECÍLIE (22. 11.) SV. KATEŘINA (25. 11.)

Taneční zábavy

2015-2016 (2015)

ADVENT

SV. ONDŘEJ (30. 11.)

Slníčko zašlo

SV. BARBORA (4.12.)

Píseň o sv. Barboře
My stáváme v bílý den

SV. MIKULÁŠ (6.12.)

Obr. 48.

SV. AMBROŽ (7.), SV. LUCIE (13. 12.)

My k vám všichni přicházíme

SV. TOMÁŠ

Noc z 21. na 22. prosince – svatotomášská
Věštění budoucnosti, sny

Perchta

- Na konci adventu či během Vánoc
- strašidlo

VÁNOCE

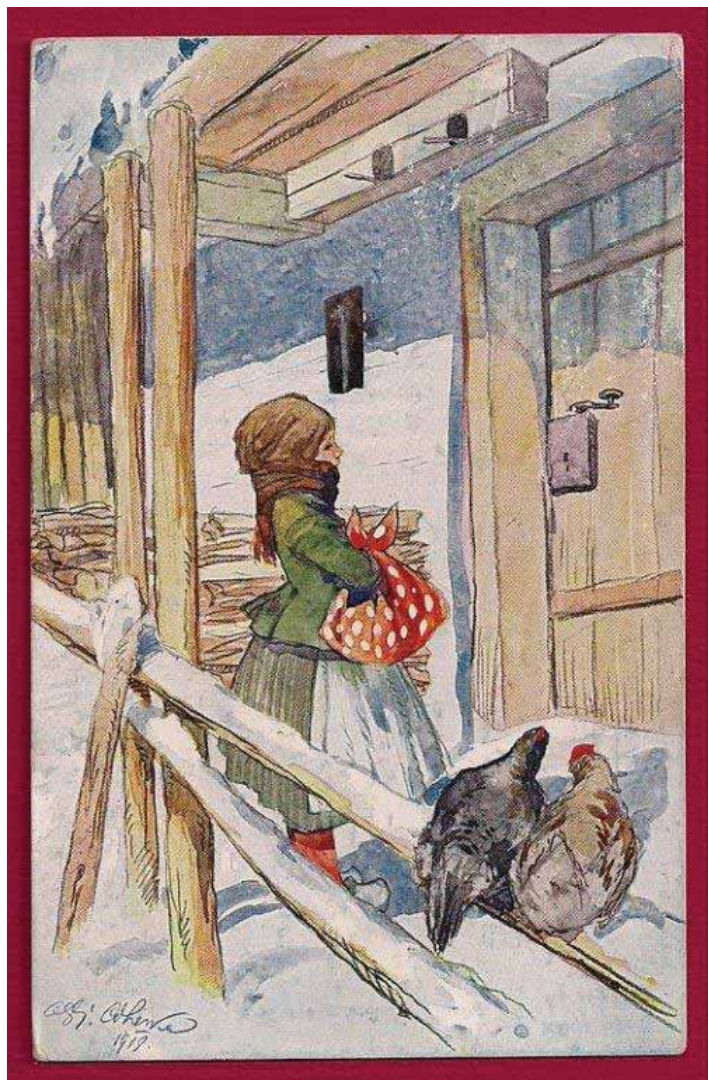
Když Panna Maria

Betlémské světlo

Koleda

Vzhůru chaso

SILVESTR, NOVÝ ROK

SV. TŘI KRÁLOVÉ (6.1.)

